

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ประเภทวิจัยข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาหน่วยงาน อ.ส.ม.ท. ซึ่งเป็นสื่อมวลชนของรัฐที่ทำหน้าที่ในการผลิตและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งได้ศึกษาทางด้านเนื้อหา และเก็บรวบรวมด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และจัดบันทึกข้อมูลจากการสังเกต ในฐานะที่ผู้วิจัยทำงานในหน่วยงานแห่งนี้ โดยใช่วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant as Observer) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลไว้ดังนี้

1. ขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 แหล่งข้อมูลด้านเอกสาร

1.2 แหล่งข้อมูลด้านการสัมภาษณ์

1.1 แหล่งข้อมูลด้านเอกสาร ประกอบด้วย

1.1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลขึ้นต้นทั่วไป เช่น ข่าวสารที่เผยแพร่ทางวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือข่าวของสำนักข่าวไทย และข่าวหนังสือพิมพ์ทั่วไป ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยจะคัดเลือกเฉพาะข่าวที่เด่น ๆ และมีผลกระทบต่อตัวองค์กร และการให้บริการของ อ.ส.ม.ท. เช่น ข่าวความแตกแยกใน อ.ส.ม.ท. ข่าวความขัดแย้งระหว่างรัฐมนตรีที่ดูแล อ.ส.ม.ท. กับ ฝ่ายทหาร และข่าวการขยายกิจการหรือร่วมลงทุนกับภาคเอกชนดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชน เป็นต้น

1.1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลขั้นปฐมภูมิ (Primary Data) ที่เป็นเอกสาร เช่น แผนปฏิบัติการ แผนโครงการ ผลการดำเนินงาน เอกสารข่าว เอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ ตลอดจนแผนงานและนโยบายที่ได้มีการจัดทำขึ้นทั้งในอดีต ปัจจุบัน และการคาดการณ์ในอนาคตของ อ.ส.ม.ท. และของหน่วยงานที่ อ.ส.ม.ท. เป็นเจ้าของสัมปทานหรือร่วมลงทุนอยู่ เช่น แผนปฏิบัติการและแผนโครงการที่ อ.ส.ม.ท. จัดทำขึ้นเป็นประจำทุกปี สารประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่จัดทำทุกเดือน และหนังสือสรุปผลการดำเนินงานในรอบปี เป็นต้น

1.1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลขั้นทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่เป็นเอกสาร เช่น รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และเอกสารสิ่งพิมพ์ ซึ่งบุคคลอื่นได้ทำการศึกษาและตีพิมพ์เผยแพร่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ อ.ส.ม.ท. เช่น วิทยานิพนธ์ของคุณศราวุฑู หวังสมุทร ที่ได้ศึกษาเรื่องการใช้อำนาจของนักการเมืองต่อการเสนอข่าวของ อ.ส.ม.ท. หรืองานวิจัยของคุณดวงทิพย์ วรพันธ์ ที่ได้ศึกษาเรื่องข่าวโทรทัศน์ : สภาพแวดล้อมไทย วิธีแพร่กระจายและการรับรู้ เป็นต้น ตลอดจนได้เรียบเรียงแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาการสื่อสารในอนาคต ที่ยังไม่มีผู้ใครรวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่ เช่น แนวคิดสังคมข่าวสาร แนวคิดเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร และแนวคิดสื่อกระจายเสียง เป็นต้น

1.2 แหล่งข้อมูลด้านการสัมภาษณ์

1.1.1 สัมภาษณ์บุคคล (Depth Interview) ที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรง ในการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. ซึ่งการสัมภาษณ์จะมีทั้งแบบเป็นทางการ (Formal Interview) และแบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ได้แก่

1. นายแสงชัย สุนทรวัฒน์ ผู้อำนวยการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย
2. นายถวัลย์ศักดิ์ สุชะวรงค์ รองผู้อำนวยการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย และอดีตผู้อำนวยการสำนักข่าวไทย
3. นายถาวร นาคบุตร หัวหน้าฝ่ายวิจัยและข้อมูลข่าว องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย และอดีตหัวหน้าฝ่ายข่าวโทรทัศน์ช่อง 9
4. นายสมชาติ พวงคำ หัวหน้าแผนกจัดซื้อ ฝ่ายบริการกลาง องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป จากเอกสารชั้นต้น และชั้นรอง ตลอดจนข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ทั้งในอดีต และปัจจุบัน มาวินิจฉัย ตีความ จัดลำดับ และประมวลเข้าด้วยกัน เพื่อหาความสัมพันธ์ของเหตุการณ์นั้น ๆ อันเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบขององค์การในอนาคต กล่าวคือ

1. กรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ทำการศึกษาสถานการณ์ทางการเมืองและสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ ในแต่ละยุคสมัยนับตั้งแต่มีการจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 จนถึงปัจจุบันนั้น มีผลกระทบต่อตัวองค์การในด้านใดบ้างโดยพิจารณา คือ ปัจจัยทางการเมือง ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 2 ด้าน คือ ด้านนโยบาย-วัตถุประสงค์ และด้านโครงสร้างองค์การ ส่วนปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 2 ด้าน คือด้านเทคโนโลยี และด้านการให้บริการ

2. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยการยกกรณีสถานการณ์หรือเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ มาเปรียบเทียบกับในแต่ละยุคสมัยทั้งในอดีต และปัจจุบัน อีกทั้งยังศึกษาทิศทางและแนวโน้มในอนาคตเกี่ยวกับการพัฒนาองค์การและการให้บริการของ อ.ส.ม.ท. ด้วยว่าจะเป็นไปในทิศทางใด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้รับทั้งหมดมาใช้ในการเสนอแนะทิศทางและแนวโน้มในการพัฒนาองค์การและการให้บริการของ อ.ส.ม.ท. ในยุคสังคมสารสนเทศที่กำลังจะมาถึงในอนาคตอันใกล้ต่อไป